

Ustavni sud Crne Gore, u Drugom vijeću za meritorno odlučivanje o ustavnim žalbama, u sastavu: sudija Desanka Lopičić, predsjednica Vijeća i sudije Budimir Šćepanović i Faruk Resulbegović, članovi Vijeća, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 48 tačka 10 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore („Službeni list Crne Gore”, broj 11/15), na sjednici Vijeća, od 25. oktobra 2024. godine, donio je

ODLUKU

ODBIJA SE ustavna žalba.

O b r a z l o ž e n j e

I POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM CRNE GORE

1. M.S., iz V., R.S., podnijela je blagovremenu i dozvoljenu ustavnu žalbu protiv presude Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 776/20, od 10. novembra 2020. godine, zbog povrede prava iz čl. 19, 32 i 58 Ustava Crne Gore, člana 6 stav 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana 1 Protokola broj 1 uz Konvenciju.

2. U ustavnoj žalbi je, pored ostalog, navedeno: da je podnositeljka ustavne žalbe zbog nezakonitog rada organa tužene bila primorana da promijeni mjesto prebivališta, obzirom da je u stan, koji joj je dodijeljen na korišćenje u zakonitom postupku, izvršni direktor Crnagoracoop samovlasno pustio treće lice; da preduzimanje radnji za predaju stana u posjed državine po rješenju Privrednog suda u Podgorici, St. br. 206/07, od 17. juna 2010. godine, Privredni sud je propustio da izvrši po zahtjevu podnositeljke kao izvršnog povjerioca, ni nakon podnijetog kontrolnog zahtjeva; da je nezakonit rad Osnovnog suda u Podgorici u konkretnom slučaju, jer je donoseći rješenje Ip. br. 814/2015, od 21. maja 2015. godine postupio suprotno pravno obavezujućem stavu suda u Strazburu, iznijetog u presudi Bijelić protiv Crne Gore i Srbije; da ni vanredni pravni lijek pred Vrhovnim sudom nije bio djelotvoran; da je u odluci Evropskog suda u Strazburu od 22. novembra 2016. godine tužena priznala i prihvatila činjenicu u kršenju prava tužilje po članu 6 stav 1 i članu 13 Konvencije; da je navedenom odlukom utvrđeno da je povreda posledica nezakonitog rada Uprave za nekretnine PJ Podgorica; da je nezakonitim radnjama organa tužene, sudova i uprave za nekretnine podnositeljka trebala lišiti prava vlasništva nad stanom kojeg je u zakonitom postupku po relevantnim zakonima otkupila ali istim nije mogla raspolagati u obimu koji garantuje član 1 Protokola broj 1 uz Konvenciju; da odugovlačenje postupka izvršenja po podnijetom predlogu od 11. novembra 2013. godine, a da je predaja stana izvršena tek 17. aprila .2018. godine i to neadekvatnog za stanovanje jeste učinak nezakonitog postupanja državnih organa u konkretnom slučaju; da pred redovnim sudovima nije ispunjen uslov pravičnog suđenja pred nezavisnim i nepristrasnim sudom; obrazloženje i pravni stavovi redovnih sudova nijesu prihvatljivi u pogledu ustavnopravne zaštite; da je neprihvatljiva činjenica da je sudu potrebno 5 godina da preduzme jednu jedinu radnju i uvede tužilju u posjed i mirnu državinu po pravosnažnoj sudskoj odluci, koja je konačna i izvršna; da tužilja ne bi imala štetu u izgubljenoj dobiti da je Osnovni sud postupao blagovremeno i u zakonskim rokovima; da nepostupanje suda predstavlja uzročno posledičnu vezu a time i odgovornost tužene u nastaloj šteti tužilje koja se manifestuje u izgubljenoj dobiti i oštećenjima nastalih u stanu. Predložila je, da Ustavni sud usvoji ustavnu žalbu, ukine osporenu presudu i predmet vrati na ponovni postupak i odlučivanje.

3. Ustavni sud, saglasno odredbi člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, odlučuje o ustavnoj žalbi zbog povrede ljudskih prava i sloboda zajemčenih Ustavom nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava. Prema odredbi člana 68 stav 1 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore, ustavna žalba može se podnijeti protiv pojedinačnog akta državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave ili pravnog lica koje vrši javna ovlašćenja. U stavu 2 istog člana, propisano je da se ustavna žalba može podnijeti nakon iscrpljivanja djelotvornih pravnih sredstava, koja podrazumijevaju da je podnosilac ustavne žalbe u postupku iskoristio sva pravna sredstva na koja je imao pravo u skladu sa zakonom, uključujući i djelotvorna i vanredna pravna sredstva i druga posebna pravna sredstva koja mogu dovesti do izmjene pojedinačnog akta u korist podnosioca ustavne žalbe, odnosno do prestanka ili ispravljanja radnje, odnosno prekida nepostupanja državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, odnosno uprave, pravnog lica ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja.

II ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

4. Uvidom u spise predmeta, Ustavni sud je utvrdio sljedeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavnosudskom predmetu.

5. Iz spisa predmeta i postupka koji je prethodio ustavnosudskom postupku, proizilazi da je tužilji (podnositeljki ustavne žalbe) rješenjem tada DP "Crnogoracoop" Danilovgrad, broj 738, od 24. januara 1991. godine, dodijeljen na korišćenje stan naznačen u izreci prvostepene presude, kojoj je prethodno odlukom od 18. decembra 1990. godine, utvrđena potreba dodjele kadrovske stana – jer je kao dipl.ing. prehrambene tehnologije obavljala poslove šefa Službe kontrole i laboratorije.

6. Presudom Osnovnog suda u Podgorici, P. br. 5405/18, od 4. novembra 2019. godine, u stavu I izreke, odbijen je, kao neosnovan, tužbeni zahtjev kojim je tužilja tražila da se obaveže tužena da joj na ime izmakle dobiti zbog nemogućnosti izdavanja stana koji se nalazi u Podgorici, u ul. Cvijetna br. 34, ulaz IV, stan br. 41, III sprat, površine 53.58 m², upisan u Ln br. 6179 KO Podgorica III, na katastarskoj parceli br. 2090/1005, za period od 1. februara 2012. godine do 1. septembra 2018. godine, isplati iznos od 19.750,00 eura sa zakonskom kamatom od 24. septembra 2019. godine, te da se obaveže tužena da joj na ime naknade štete zbog nezakonitog rada organa u predmetu ovog suda I. br. 6468/13 isplati iznos od 2.835,34 eura sa zakonskom kamatom počev od 21. septembra 2018. godine, dok je stavom II izreke, obavezana tužilja da tuženoj naknadi troškove postupka u iznosu od 450,00 eura, u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude.

7. Presudom Višeg suda u Podgorici, Gž. br. 6693/19, od 14. aprila 2020. godine, odbijena je, kao neosnovana, žalba tužilje i potvrđena prvostepena presuda.

8. Osporenom presudom Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 776/20, od 10. novembra 2020. godine, odbijena je, kao neosnovana, revizija tužilje.

U obrazloženju osporene presude je, pored ostalog, navedeno:

”...(...)...tužilji je odlukom DP “Crnogoracoop” iz Danilovgrada br. 738, od 24. januara 1991. godine, dodijeljen na korišćenje stan, pa kako joj isti nije predat, tužilja je vodila postupak pred Osnovnim sudom u Danilovgradu, u kojem je donijeta djelimična presuda P.br.34/08, od 06. juna 2008. godine. Navedenom presudom usvojen je tužbeni zahtjev tužilje i obavezan tuženi “Crnogoracoop” AD da tužilji preda predmetni stan oslobođen od lica i stvari. Ta presuda je potvrđena presudom Višeg suda u Podgorici Gž.br.2108/08, od 17. marta 2009. godine. Rješenjem Privrednog suda u Podgorici St.br.206/07, od 17. juna 2010. godine, utvrđeno je potraživanje tužilje, kao stečajnog povjerioca i obavezan stečajni dužnik - “Crnogoracoop”AD, da stečajnom povjeriocu - tužilji, preda na korišćenje sporni stan, oslobođen od lica i stvari. Prije okončanja navedenog parničnog postupka, “Crnogoracoop” je odlukom br.487, od 01. marta 2005. godine, predmetni stan privremeno dao na korišćenje zaposlenom R.K., zbog čega je tužena pokrenula postupak radi njegovog iseljenja, koji je pravosnažno okončan presudom Višeg suda u Podgorici Gž.br.2942/12-10, od 18. januara 2013. godine, kojom je usvojen zahtjev i naloženo tuženom – R.K., da isprazni od lica i stvari predmetni stan. Rješenjem o izvršenju Osnovnog suda u Podgorici I.br.6468/13, od 01. aprila 2014. godine, usvojen je predlog tužilje podnijet protiv izvršnog dužnika R.K., na osnovu pravosnažne presude Višeg suda u Podgorici Gž.br.2942/12-10, od 18. januara 2013. godine i naloženo izvršnom dužniku da predmetni stan preda u posjed i korišćenje izvršnom povjeriocu, ovdje tužilji. Protiv navedenog rješenja, O.M. i O.M.I., kao treća lica su preko punomoćnika dana 08. aprila 2014.godine, podnijeli prigovor, pa su upućeni na pokretanje parničnog postupka, radi proglašenja da je predmetno izvršenje nedopušteno, pri čemu su svoj zahtjev temeljili na činjenici da su sporni stan kupili osnovom ugovora o kupoprodaji zaključenim sa “Crnogoracoop” AD. Zbog pokretanja navedenog postupka, rješenjem I.br. 6468/13, od 04.03.2015. godine, odloženo je sprovođenje izvršenja do pravosnažnog okončanja postupka u predmetu P.br.6355/14. Na navedeno rješenje I.br.6468/13, od 04. marta 2015. godine, tužilja, kao izvršni povjerilac je izjavila prigovor, koji je rješenjem I.br.814/15, od 21. aprila 2015. godine odbijen kao neosnovan.

Presudom Osnovnog suda u Podgorici P.br.6251/16, od 15. marta 2017. godine, koja je potvrđena presudom Višeg suda u Podgorici Gž.br.3403/17, od 12. decembra 2017. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužilaca M.O. i I.M.O. protiv tužene Milijane Savićević kojim su tražili da se proglasi nedopuštenim izvršenje koje je određeno rješenjem I.br.6468/13, od 01. aprila 2014. godine.

Postupak izvršenja je nastavljen i iz spisa proizilazi da je zaključkom I.br.6468/13, od 22. februara 2018.godine, zaključkom I.br.6468/13, od 09. marta 2018. godine, kao i zaključkom I.br.6468/13, od 04. aprila 2018. godine, određen izlazak izvršitelja na lice mjesta radi ispražnjenja predmetnog stana i predaje istog slobodnog od lica i stvari, nakon čega je navedeni izvršitelj izlazio na lice mjesta i sačinjavao zapisnike od 06. marta 2018. godine, 02. aprila 2018. godine, te 17. aprila 2018. godine, pri čemu je sačinjena i službena zabilješka dana 17. aprila 2018. godine. Tužilji je stan predat u posjed dana 17. aprila 2018. godine. Izvršni povjerilac Milijana Savićević je podnijela zahtjev za ubrzanje postupka koji je rješenjem prvostepenog suda SU. IV-2 br.5/18, od 20. aprila 2018. godine odbijen kao neosnovan, a koje rješenje je potvrđeno rješenjem Višeg suda u Podgorici IV-2 Su.br.48/18, od 24. oktobra 2018. godine.

Rješenjem Osnovnog suda u Podgorici I.br.6468/13, od 25. septembra 2018. godine obavezan je izvršni dužnik R.K. da izvršnom povjeriocu Milijani Savićević na ime troškova nastalih u postupku sprovođenja izvršenja - ispražnjenja od lica i stvari i predaje na korišćenje predmetne nepokretnosti isplati iznos od 95,75 €, protiv kojeg rješenja je izvršni povjerilac uložio prigovor dana 08. oktobra 2018. godine, koji je odbijen kao neosnovan rješenjem istog suda I.br.1745/18, od 12. decembra 2018. godine.

Kako se rješenje suda I.br.6468/13, od 25. septembra 2018. godine nije moglo uredno uručiti izvršnom dužniku R.K., to je zaključkom I.br.6468/13, od 15. marta 2019.godine postupajući izvršni sudija naložio izvršnom povjeriocu Milijani Savićević da u roku od 5 dana dostavi bliže podatke za izvršnog dužnika, te i da uplati iznos od 34,00 €, na ime troškova dostavljanja javnim objavljivanjem, nakon čega je izvršni dužnik postupajući po navedenom zaključku podnescima od 26. marta 2019 i 18. aprila 2019. godine dostavio tražene podatke, pa je postupajući izvršni sudija u tom pravcu preduzeo radnje iz svoje nadležnosti.

Rješenjem Osnovnog suda u Podgorici R.br.204/18, od 29. juna 2018. godine usvojen je predlog predlagača – Milijane Savićević (tužilje u ovom sporu) za obezbjeđenje dokaza, pa je određeno ročište za izvođenje dokaza za dan 16. jula 2018.godine u 11,30 časova i to uviđajem suda na licu mjesta sa vještakom građevinske struke M.P., nakon čega je sačinjen zapisnik o izlasku suda na lice mjesta, te imenovani vještak dana 23. avgusta 2018.godine, dostavio pisani nalaz i mišljenje u kojem je konstatovao oštećenja u predmetnom stanu i vrijednost radova za otklanjanje istih, nalazeći da je vrijednost radova sa materijalom radi otklanjanja nanijete štete 2.838,35 €. Navedeni vještak je u dopuni nalaza i mišljenja naveo da se iznos navedene štete po nalazu od 23. avgusta 2018. godine uvećava za iznos od 678,80 eura, te da ukupna šteta čini zbir od 3.517,15 €...(...)...

Naime, u skladu sa odredbom čl.148 ZOO ("Sl.list CG" br.47/08), ko drugome prouzrokuje štetu dužan je da je naknadi, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice, dok u skladu sa odredbom čl. 152 istog zakona, krivica postoji kada je štetnik prouzrokovao štetu namjerno ili nepažnjom. Takođe u skladu sa odredbom čl.166 st.1 ZOO, pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.

Polazeći od činjeničnog utvrđenja nižestepениh sudova i ovaj sud zaključuje da u postupanju tužene nema odgovornosti za eventualnu štetu koju tužilja potražuje, i to kako izmakle dobiti tako i obične štete. Naime, prema navedenoj odredbi čl.166 st. 1 ZOO, pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija. Dakle, odgovornost države uslovljena je nezakonitim ili nepravilnim radom suda - sudije, što podrazumijeva neprimjenjivanje ili pogrešnu primjenu propisa kojima se regulišu pravila sudskog postupka (parničnog, krivičnog, izvršnog, vanparničnog ili prekršajnog) ili kojima se povređuju Ustavom zagaranтована prava kao što su pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda (član 19. Ustava), pravo na pravni lijek protiv odluke kojom se odlučuje o njegovom pravu ili na zakonom zasnovanom interesu (član 20 Ustava), kao i pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom (član 32. Ustava). To znači da odgovornost za štetu može postojati u slučaju izvršenja radnje od strane sudije koja se nije smjela preduzeti (aktivnom radnjom) ili propuštanjem preduzimanja zakonom propisane radnje - u određeno vrijeme i na određeni način (nečinjenjem). Pri tom, prilikom ocjene da li su ispunjeni uslovi za postojanje odgovornosti za nastalu štetu, treba imati u vidu da pogrešna primjena prava, odnosno primjena pogrešnog zakona ili pogrešne zakonske odredbe, kao i pogrešno tumačenje pravne norme, pa i u situaciji kada je odluka nižestepenog suda u kojoj je izraženo takvo pravno shvatanje ukinuta ili preinačena po pravnom lijeku, ne predstavlja ni nepravilan ni nezakoniti rad suda (sudije). To znači da za štetu koja nastane zbog pogrešne primjene prava, kao posledice pogrešnog tumačenja propisa, Država ne odgovara, jer takav postupak sudije ne predstavlja nezakonitu radnju.

U konkretnom slučaju šteta za tužilju, a time i odgovornost tužene, ne proizilazi ni iz činjenice što je postupak izvršenja trajao pet godina, niti ta činjenica predstavlja dokaz nezakonitog rada organa tužene, kako to revident neosnovano potencira. Ovo iz razloga što iz sadržine spisa predmeta l.br. 6468/13 proizilazi da su sve radnje od strane tužene preduzete u skladu sa Zakonom o izvršenju i obezbjeđenju ("Sl.list CG", br. 36/11, 28/14, 20/15, 22/17, 76/17), pri čemu je dužina trajanja izvršnog postupka svakako bila uslovljena okončanjem parničnog postupka koji je vođen po tužbi trećih lica radi proglašenja izvršenja nedopuštenim.

Sledstveno izloženom, ne mogu se dovesti u vezu sa konkretnom pravnom situacijom ni navodi revizije da se shodno praksi Evropskog suda za ljudska prava izvršenje ne može neopravdano odlagati. Imajući navedeno vidu, ovaj sud nalazi da je pravilan zaključak drugostepenog suda izražen u pobijanoj odluci da u navedenom postupanju i radnjama Osnovnog suda u Podgorici nije bilo ni nezakonitog ni nepravilnog rada, zbog čega je tužbeni zahtjev odbijen uz pravilnu primjenu materijalnog prava, koje nije dovedeno u sumnju navodima istaknutim u reviziji. Sa navedenih razloga reviziju je valjalo odbiti kao neosnovanu.

Prilikom odlučivanja, ovaj sud je cijenio i ostale revizijske navode, pa je kod naprijed navedenog i utvrđenog našao da isti nijesu od značaja za drugačiju odluku u ovoj pravnoj stvari."

III MJERODAVNE USTAVNE I KONVENCIJSKE NORME

Ustav Crne Gore

Član 32

Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.

Član 58

Jemči se pravo svojine. Niko ne može biti lišen ili ograničen prava svojine, osim kada to zahtijeva javni interes, uz pravičnu naknadu.

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda

Član 6 stav 1

Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.

Protokola broj 1 uz Konvenciju

Člana 1

Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava. Prethodne odredbe ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu sa opštim interesima ili da bi obezbijedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni.

IV MJERODAVNO PRAVO

Zakon o obligacionim odnosima („Službeni list Crne Gore", broj 47/2008)

Član 148

Ko drugome prouzrokuje štetu dužan je da je naknadi, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.

Za štetu od stvari ili djelatnosti od kojih potiče povećana opasnost štete za okolinu, odgovara se bez obzira na krivicu.

Za štetu bez obzira na krivicu odgovara se i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Član 152

Krivicu postoji kada je štetnik prouzrokovao štetu namjerno ili nepažnjom.

Pri ocjenjivanju da li je lice koje je štetu prouzrokovalo krivo, sud vodi računa o redovnom toku stvari i o tome šta se od razumnog i pažljivog čovjeka moglo osnovano očekivati u datim okolnostima.

Član 166

Pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.

Ako za određeni slučaj nije zakonom drukčije određeno, pravno lice ima pravo na naknadu od lica koje je štetu skrivilo namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Pravo iz stava 2 ovog člana zastarijeva u roku od šest mjeseci od dana kada je šteta naknađena.

V OCJENA USTAVNOG SUDA

9. Polazeći od sadržine navoda ustavne žalbe, Ustavni sud je istu razmatrao sa aspekta prava na pravično suđenje iz odredaba člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i prava na imovinu iz člana 58 Ustava i člana 1 Protokola broj 1 uz Konvenciju.

VI PRAVO NA PRAVIČNO SUĐENJE

Opšta načela

10. Ocjenjujući navode ustavne žalbe sa aspekta odredbe člana 32 Ustava koji korespondira sa članom 6 stav 1 Evropske konvencije, Ustavni sud ispituje eventualno postojanje povrede u postupcima pred sudovima i na osnovu toga ocjenjuje da li je postupak,

razmatran kao jedinstvena cjelina, vođen na način koji je podnositeljki ustavne žalbe obezbijedio pravično suđenje.

11. Ustavni sud je u svojoj dosadašnjoj praksi, slijedeći stavove Evropskog suda za ljudska prava, ustanovio niz načela (ili uslova) koji moraju biti ispunjeni da bi se određeni sudski postupak, posmatran u cjelini, mogao cijeniti pravičnim. S tim u vezi, Ustavni sud ukazuje da je jedan od elemenata prava na pravično suđenje i pravo na obrazloženu sudsku odluku, koja podrazumijeva obavezu sudova da svoju odluku obrazlože tako da navedu jasne i razumljive razloge kojima su se rukovodili prilikom njenog donošenja.

12. Međutim, ova obaveza ne znači da su sudovi dužni da daju detaljne odgovore na sva postavljena pitanja i argumente stranaka. Mjere u kojoj ova obaveza postoji zavisi od prirode odluke i okolnosti svakog pojedinačnog slučaja.¹

13. Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, razlozi navedeni u obrazloženju odluke smatraće se argumentovanim i jasnim ukoliko iz njih nedvosmisleno proizilazi da sudovi nijesu propustili da razmotre suštinski važne činjenice za rješenje spora, odnosno da uzmu u obzir pravno relevantne okolnosti koje su od značaja za presuđenje, da nijesu proizvoljno odbili izvođenje dokaza koji bi mogli dovesti do drugačije odluke, odnosno zanemarili određene dokaze, bez navođenja jasnih razloga o njihovoj relevantnosti za konkretan slučaj.

14. U tom smislu, obrazloženje sudske odluke je izuzetno važno, jer nedostatak relevantnih i odlučujućih razloga za iznijete zaključke ukazuje na povredu pomenutog prava. Shodno tome, po nalaženju Ustavnog suda, proizilazi, da tumačenje činjenica i okolnosti od strane redovnih sudova, na kojima je zasnovan zaključak koji je od suštinske važnosti po prava i obaveze podnosioca, ne smije da bude takvo da dovodi u sumnju da je sud razmotrio sve specifične i bitne okolnosti konkretnog slučaja koji je bio dužan da ispita.

15. Stoga su ovlašćenja Ustavnog suda u postupku po ustavnoj žalbi ograničena na to da ispita da li su u određenom sudskom postupku poštovana ljudska prava i slobode zajemčene Ustavom i EKLJP i standardi koje je Sud izgradio u svojoj dosadašnjoj praksi.

Primjena opštih načela na konkretan slučaj

16. Ustavni sud smatra da je ustavnom žalbom problematizovano pitanje u činjeničnih utvrđenja. Ustavni sud ukazuje da je, prema praksi Evropskog suda, prvenstveno na domaćim organima, naročito sudovima, da rješavaju probleme primjene domaćih zakona. Sud ne treba postupati kao sud „četvrte instance“, te stoga neće prema članu 6 stav 1 Konvencije dovoditi u pitanje ocjenu domaćih sudova, osim ako se njihova utvrđenja mogu smatrati proizvoljnim ili očigledno nerazumnim.² Takvu praksu dosljedno prati i Ustavni sud u svojim brojnim odlukama. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise, kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do

¹ *Kuznetsov i drugi protiv Rusije*, presuda od 11. januara 2007. godine, br. 184/02 i *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, br. 18390/91.

² *Aščerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. decembra 2019. godine, st. 23, sa ostalim referencama.

proizvoljnog postupanja redovnog suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i primjene relevantnih pozitivnopravnih propisa. U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istaknuo da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka pravičnom postupku.

17. Zadatak Ustavnog suda u tom kontekstu jeste da ispita, da li obrazloženja redovnih sudova ispunjavaju standarde iz člana 6 stav 1 Konvencije, odnosno da li obrazloženja jasno upućuju na to da sudovi nijesu proveli procjenu predmeta na proizvoljan način, te da li su sudovi propustili razmotriti sve relevantne faktore bitne za odlučivanje.

18. Ustavni sud primjećuje da je Vrhovni sud Crne Gore osporavanu presudu donio na osnovu odredaba čl. 148, 152 i člana 166 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima.

19. Naime, u postupku koji je prethodio ustavnosudskom, sudovi su utvrdili da je tužilji odlukom DP "Crnagoracoop" iz Danilovgrada br. 738, od 24. januara 1991. godine, dodijeljen na korišćenje stan, pa kako joj isti nije predat, tužilja je vodila postupak pred Osnovnim sudom u Danilovgradu, u kojem je donijeta djelimična presuda P. br. 34/08, od 6. juna 2008. godine. Navedenom presudom usvojen je tužbeni zahtjev tužilje i obavezan tuženi "Crnagoracoop" AD da tužilji preda predmetni stan oslobođen od lica i stvari. Ta presuda je potvrđena presudom Višeg suda u Podgorici Gž. br. 2108/08, od 17. marta 2009. godine. Rješenjem Privrednog suda u Podgorici St. br. 206/07, od 17. juna 2010. godine, utvrđeno je potraživanje tužilje, kao stečajnog povjerioca i obavezan stečajni dužnik - "Crnagoracoop" AD, da stečajnom povjeriocu - tužilji, preda na korišćenje sporni stan, oslobođen od lica i stvari. Prije okončanja navedenog parničnog postupka, "Crnagoracoop" je odlukom br.487, od 01. marta 2005. godine, predmetni stan privremeno dao na korišćenje zaposlenom R.K., zbog čega je tužena pokrenula postupak radi njegovog iseljenja, koji je pravosnažno okončan presudom Višeg suda u Podgorici Gž. br. 2942/12-10, od 18. januara 2013. godine, kojom je usvojen zahtjev i naloženo tuženom – R.K., da isprazni od lica i stvari predmetni stan. Rješenjem o izvršenju Osnovnog suda u Podgorici I. br. 6468/13, od 1. aprila 2014. godine, usvojen je predlog tužilje podnijet protiv izvršnog dužnika R.K., na osnovu pravosnažne presude Višeg suda u Podgorici Gž. br. 2942/12-10, od 18. januara 2013. godine i naloženo izvršnom dužniku da predmetni stan preda u posjed i korišćenje izvršnom povjeriocu, ovdje tužilji. Protiv navedenog rješenja, O.M. i O.M.I., kao treća lica su preko punomoćnika dana 8. aprila 2014. godine, podnijeli prigovor, pa su upućeni na pokretanje parničnog postupka, radi proglašenja da je predmetno izvršenje nedopušteno, pri čemu su svoj zahtjev temeljili na činjenici da su sporni stan kupili osnovom ugovora o kupoprodaji zaključenim sa "Crnagoracoop" AD. Zbog pokretanja navedenog postupka, rješenjem I. br. 6468/13, od 4. marta 2015. godine, odloženo je sprovođenje izvršenja do pravosnažnog okončanja postupka u predmetu P. br. 6355/14. Na navedeno rješenje I. br. 6468/13, od 4. marta 2015. godine, tužilja, kao izvršni povjerilac je izjavila prigovor, koji je rješenjem I. br. 814/15, od 21. aprila 2015. godine odbijen kao neosnovan.

20. Nadalje, utvrđeno je da je presudom Osnovnog suda u Podgorici P. br. 6251/16, od 15. marta 2017. godine, koja je potvrđena presudom Višeg suda u Podgorici Gž. br. 3403/17, od 12. decembra 2017. godine odbijen tužbeni zahtjev tužilaca M.O. i I.M.O. protiv tužene Milijane Savićević kojim su tražili da se proglasi nedopuštenim izvršenje koje je određeno rješenjem I. br. 6468/13, od 1. aprila 2014. godine. Postupak izvršenja je nastavljen

i iz spisa proizilazi da je zaključkom I. br. 6468/13, od 22. februara 2018. godine, zaključkom I. br. 6468/13, od 9. marta 2018. godine, kao i zaključkom I. br. 6468/13, od 4. aprila 2018. godine, određen izlazak izvršitelja na lice mjesta radi ispražnjenja predmetnog stana i predaje istog slobodnog od lica i stvari, nakon čega je navedeni izvršitelj izlazio na lice mjesta i sačinjavao zapisnike od 06. marta 2018. godine, 2. aprila 2018. godine, te 17. aprila 2018. godine, pri čemu je sačinjena i službena zabilješka dana 17. aprila 2018. godine. Tužilji je stan predat u posjed dana 17. aprila 2018. godine. Izvršni povjerilac Milijana Savićević je podnijela zahtjev za ubrzanje postupka koji je rješenjem prvostepenog suda SU. IV-2 br.5/18, od 20. aprila 2018. godine odbijen kao neosnovan, a koje rješenje je potvrđeno rješenjem Višeg suda u Podgorici IV-2 Su. br. 48/18, od 24. oktobra 2018. godine.

21. Takođe je utvrđeno da je rješenjem Osnovnog suda u Podgorici I. br. 6468/13, od 25. septembra 2018. godine obavezan izvršni dužnik R.K. da izvršnom povjeriocu Milijani Savićević na ime troškova nastalih u postupku sprovođenja izvršenja - ispražnjenja od lica i stvari i predaje na korišćenje predmetne nepokretnosti isplati iznos od 95,75 €, protiv kojeg rješenja je izvršni povjerilac uložio prigovor dana 8. oktobra 2018. godine, koji je odbijen kao neosnovan rješenjem istog suda Ip. br. 1745/18, od 12. decembra 2018. godine. Kako se rješenje suda I. br. 6468/13, od 25. septembra 2018. godine nije moglo uredno uručiti izvršnom dužniku R.K., to je zaključkom I. br. 6468/13, od 15. marta 2019. godine postupajući izvršni sudija naložio izvršnom povjeriocu Milijani Savićević da u roku od 5 dana dostavi bliže podatke za izvršnog dužnika, te i da uplati iznos od 34,00 €, na ime troškova dostavljanja javnim objavljivanjem, nakon čega je izvršni dužnik postupajući po navedenom zaključku podnescima od 26. marta 2019 i 18. aprila 2019. godine dostavio tražene podatke, pa je postupajući izvršni sudija u tom pravcu preduzeo radnje iz svoje nadležnosti. Rješenjem Osnovnog suda u Podgorici R. br. 204/18, od 29. juna 2018. godine usvojen je predlog predlagača – Milijane Savićević (tužilje u ovom sporu) za obezbjeđenje dokaza, pa je određeno ročište za izvođenje dokaza za dan 16. jula 2018. godine u 11,30 časova i to uviđajem suda na licu mjesta sa vještakom građevinske struke M.P., nakon čega je sačinjen zapisnik o izlasku suda na lice mjesta, te imenovani vještak dana 23. avgusta 2018. godine, dostavio pisani nalaz i mišljenje u kojem je konstatovao oštećenja u predmetnom stanu i vrijednost radova za otklanjanje istih, nalazeći da je vrijednost radova sa materijalom radi otklanjanja nanijete štete 2.838,35 €. Navedeni vještak je u dopuni nalaza i mišljenja naveo da se iznos navedene štete po nalazu od 23. avgusta 2018. godine uvećava za iznos od 678,80 eura, te da ukupna šteta čini zbir od 3.517,15 €.

22. Iz dostavljenih spisa proizilazi da je postavljenim zahtjevom (koji je opredjeljen na ročištu od 10. maja 2019. godine pred prvostepenim sudom), tužilja tražila da joj tužena na ime izmakle dobiti zbog nemogućnosti izdavanja spornog stana u periodu od 1. februara 2012. godine do 1. septembra 2018. godine isplati iznos od 19.750,00 €, kao i da na ime naknade štete, zbog nezakonitog rada organa u predmetu Osnovnog suda u Podgorici I. br. 6468/13, isplati iznos od 2.835,00 €, sa pripadajućom kamatom.

23. Odlučujući o zahtjevu tužilje, nižestepeni sudovi su isti odbili, zaključujući da tužilja nije dokazala da u postupanju tužene ima odgovornosti za eventualnu štetu koju tužilja potražuje.

24. Polazeći od citiranih odredaba Zakona o obligacionim odnosima, te utvrđenog činjeničnog stanja, Vrhovni sud zaključuje da u postupanju tužene nema odgovornosti za eventualnu štetu koju tužilja potražuje, i to kako izmakle dobiti, tako i obične štete. S tim u vezi, ukazuje da prema navedenoj odredbi člana 166 stav 1 ZOO-a, pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija. Dakle, Vrhovni sud smatra da je odgovornost države uslovljena nezakonitim ili nepravilnim radom suda - sudije, što podrazumijeva neprimjenjivanje ili pogrešnu primjenu propisa kojima se regulišu pravila sudskog postupka (parničnog, krivičnog, izvršnog, vanparničnog ili prekršajnog) ili kojima se povređuju Ustavom zagarantovana prava kao što su pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda (član 19 Ustava), pravo na pravni lijek protiv odluke kojom se odlučuje o njegovom pravu ili na zakonom zasnovanom interesu (član 20 Ustava), kao i pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom (član 32. Ustava). Stoga, po ocjeni Vrhovnog suda, to znači da odgovornost za štetu može postojati u slučaju izvršenja radnje od strane sudije koja se nije smjela preduzeti (aktivnom radnjom) ili propuštanjem preduzimanja zakonom propisane radnje - u određeno vrijeme i na određeni način (nečinjenjem). Pri tom, prilikom ocjene da li su ispunjeni uslovi za postojanje odgovornosti za nastalu štetu, treba imati u vidu da pogrešna primjena prava, odnosno primjena pogrešnog zakona ili pogrešne zakonske odredbe, kao i pogrešno tumačenje pravne norme, pa i u situaciji kada je odluka nižestepenog suda u kojoj je izraženo takvo pravno shvatanje ukinuta ili preinačena po pravnom lijeku, ne predstavlja ni nepravilan ni nezakoniti rad suda (sudije). Stav Vrhovnog suda u konkretnom slučaju jeste da za štetu koja nastane zbog pogrešne primjene prava, kao posledice pogrešnog tumačenja propisa, Država ne odgovara, jer takav postupak sudije ne predstavlja nezakonitu radnju.

25. Nadalje, Vrhovni sud zaključuje da šteta za tužilju, a time i odgovornost tužene, ne proizilazi ni iz činjenice što je postupak izvršenja trajao pet godina, niti ta činjenica predstavlja dokaz nezakonitog rada organa tužene, iz razloga što iz sadržine spisa predmeta I. br. 6468/13 proizilazi da su sve radnje od strane tužene preduzete u skladu sa Zakonom o izvršenju i obezbjeđenju, pri čemu je dužina trajanja izvršnog postupka svakako bila uslovljena okončanjem parničnog postupka koji je vođen po tužbi trećih lica radi proglašenja izvršenja nedopuštenim.

26. Sledstveno izloženom, ocjena je Vrhovnog suda da se ne mogu dovesti u vezu sa konkretnom pravnom situacijom ni navodi revizije da se shodno praksi Evropskog suda za ljudska prava izvršenje ne može neopravdano odlagati. Imajući navedeno vidu, Vrhovni sud ocjenjuje da je pravilan zaključak drugostepenog suda izražen u pobijanoj odluci da u navedenom postupanju i radnjama Osnovnog suda u Podgorici nije bilo ni nezakonitog ni nepravilnog rada, zbog čega je tužbeni zahtjev odbijen uz pravilnu primjenu materijalnog prava, koje nije dovedeno u sumnju navodima istaknutim u reviziji.

27. Ustavni sud ocjenjuje da utvrđeno činjenično stanje u parničnom postupku, te primjena odredaba čl. 148, 152 i člana 166 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima na tako utvrđeno činjenično stanje, kao i obrazloženje zauzetog pravnog stava u ovoj pravnoj stvari, predstavljaju ustavnopravno utemeljen osnov za donošenje osporene presude. Osporavajući razlozi istaknuti u ustavnoj žalbi, koji se odnose na pitanje isplate kao i na pitanje nezakonitog rada državnih organa u konkretnom slučaju, iscrpljuju se u ponavljanju razloga kojim su se

bavili sudovi, koji su u svojoj odluci naveli da u konkretnom slučaju radnja sudije ne predstavlja nezakonitu radnju, čime su dali dovoljne, relevantne i ustavno-pravno prihvatljive razloge, koji ne daju povod za sumnju da je bilo proizvoljnosti u bilo kojem segmentu postupka i odlučivanja. Naime, stav Vrhovnog suda da prilikom ocjene da li su ispunjeni uslovi za postojanje odgovornosti za nastalu štetu, treba imati u vidu da pogrešna primjena prava, odnosno primjena pogrešnog zakona ili pogrešne zakonske odredbe, kao i pogrešno tumačenje pravne norme, pa i u situaciji kada je odluka nižestepenog suda u kojoj je izraženo takvo pravno shvatanje ukinuta ili preinačena po pravnom lijeku, ne predstavlja ni nepravilan ni nezakoniti rad suda (sudije), Ustavni sud ocjenjuje ustavnopravno prihvatljivim, nalazeći da za štetu koja nastane zbog pogrešne primjene prava Država ne odgovara, jer takav postupak sudije ne predstavlja nezakonitu radnju.

28. Po ocjeni Ustavnog suda, u konkretnom, Vrhovni sud je u osporenoj presudi dao detaljno obrazloženje stavova u pogledu utvrđenog činjeničnog stanja i primijenjenog materijalnog prava, pri čemu su navedeni jasni i razumljivi razlozi na kojima je osporena odluka zasnovana.

VII PRAVO NA IMOVINU

29. Imajući u vidu sadržaj prava svojine iz odredaba člana 58 st. 1 i 2 Ustava, odnosno člana 1 Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud je ocijenio da osporenom presudom podnositeljki nije povrijeđeno ovo Ustavom zajemčeno pravo. Naime, u postupku pred postupajućim sudovima utvrđeno je da podnositeljka nije dokazala da u postupanju tužene ima odgovornosti za eventualnu štetu koju podnositeljka potražuje, pa samim tim nijesu povrijeđena navedena ustavna i konvencijska prava, jer pravo na isplatu štete na spornoj nepokretnosti nije dokazala.

Na osnovu iznijetih razloga odlučeno je kao u izreci.

U-III br. 1307/20
25. oktobar 2024. godine
P o d g o r i c a

Predsjednica Vijeća,
Desanka Lopičić, s.r.